

Menaka Kousika SAMVADAM.

మేనకా కౌశిక సంవాదము.

BY

K. VEERAMALLIAH PANTULU,
BEZWADA.

SECOND EDITION (*Revised*). 1000 COPIES

PRINTED BY D. K. PANT, AT VANI PRESS.

BEZWADA

1910

బనిపిననాడు శల్లిన వి

వాదము దీన నెఱుంగఁగానగున్.

మేనక-మ. రమణీవ్యూహముతోడ సంతతము

నారామస్థసాధంబులన్

గమనీయోక్తులఁ గాలయాపనమునం

గాఁక్షించురాజన్యవం

శమునుంబోవిడి కందమూలఫల ని

స్సారాన్నముండించు సం

యమివై యొంటిగమఁటి గాధిసుత సా

ఖ్యంబింతగానేర్తువే.

కౌశికుఁడు-మ. పటుసాఖ్యప్రదమంచు రాజ్యధర గ

ర్వప్రాభవంబంది ముం

గిట నేమున్నదొ కానలేకప్రజలన్

క్రేగంటవీక్షించి దు

ర్భటకృత్యంబులుసేసి కాలుపురిఁ జే

రంబోవుటలోకన్న ధూ

ర్జటిసేవించు మునీంద్రవర్తనమునన్

సాఖ్యోదయంబుండి దే.

మేన- చ. అధిగతమానివృత్తి తొలి

యందుననున్న వరే, నితంబిని

యధరము గొంతకాలమటు

లాని పాతాళుగ న తపంబు నీ

విధమున ఘోరదీక్ష నట
 వీధిలినల్పిన నేమిలాభమి
 విధివిడనాడినప్పు డలి
 వేగులు జ్ఞప్తికిరాకయుందులే.

కాశి- చ. భరమగుదీక్ష చే నపు డ
 వార్యముగాఁగఁ దపస్సమాధిలో
 గురుపదభక్తినిన్నిలిపి
 కూర్చునియుండిన తుచ్ఛమైన నుం
 నరులప్రశంసయొక్కరణి
 జ్ఞప్తికివచ్చును దీనిశక్తిని
 వెలుఁగమినిట్టలాడితి, పు
 మేనునిచింత కివన్నిలొచ్చును.

మేన. చ. చెలులప్రశంస తుచ్ఛమని
 ఘోషితి వయ్యదిలేకయున్నచో
 నిలుచునె లోకజాలములు
 నీరజనేత్రుఁడు బ్రహ్మ శంకరుం
 డలికుల వేగుల హృదయ
 మందున మోమున దేహమందునఁ
 నెలవలొనంగి యుంచుటని
 నింద్యమనంగలలే ననోత్తముల్.

కాశి- చ. తరుణి వృథాప్రసంగమునఁ
 దద్దయుఁ గాలముపుచ్చనెల నీ

వరుగుము స్వంతకార్యముల
 నన్నిటినిడి యిటలవచ్చి
 యెటుగఁగఁజెప్ప మేదయిన
 నీవలెనన్న నొసంగిపంపెదన్
 సరసిజవ్రతనేత్ర యిక్క
 జయ్యనఁబోవలె దానమాడఁగన్.

మేన- మ. మ నివలశోత్తమ ! మీ యనుగ్రహమునన్
 బొందంగరానట్టి వె
 దునులే వియ్యది నిశ్చయంబనుచు నే
 నున్నేర్తు మీదివ్యవ
 ర్థముక జేసెడి భాగ్యమబ్బుట మహా
 నామ్రాజ్యములే గూడుటో
 యనఘాత్త ! మముబొంట్లనాదరము
 సేయుంజూచు టాశ్చర్యమే.

కాశి. తే.గీ. స్తోత్రపాఠంబులేటికి నుదతినివు
 వచ్చియున్నట్టికార్యంబువ్యక్తపాత్ర
 మవలనియమితకాలంబు మివులకుండ
 నరుగవలెనుమ్ము నిలువ బాగ్యమ్ము వమ్ము.

మేన- మ. యతిచూడామణి ! మాకొలంపుచెలుల
 క్షప్తార్థవల్ సేతులే
 కుతుకంబొప్పఁగఁగోరు పూరుషులునా
 కుంలభ్యమోటొందునా

వలదీయఁ ఫల ముట్టునట్టు లొనగూ
 ర్పక రెండు నాయకావనం
 బలి తేజంబుగపృథ్విజెందుటయ మూ
 డర్పించి మన్నింపవే

కాశి-తే.గీ ఇచ్చినాడనుగొనుము నీ యిష్టమైన
 మూగువరములుఫలియించు ముదితనీకు
 ప్రీతిజెందుమహిమ్ము నీ ప్రియులకడకు
 నాకుఁదడవయ్యె పోదు స్నానఁబుసేయ.

మన-ఉ పోవుటయెట్టు నావరముఁ
 బూర్తియైనర్పక నేను నీపముక
 తావమునించియుంటి ఫల
 వంతుమునీయుము నాదుకోరికన్
 మీవరశక్తిచేత నిది
 మీకునుదప్పదు మానివర్య నే
 దావక పాదపద్మములఁ
 దద్దయుఁగొల్పెద నాదరింపవే

కాశి-తే.గీ. అకట సంసారమునుమాని యవవులందుఁ
 దపముపల్పెడుమాయట్టి తాపనులను
 గర్హ్యకృత్యంబుసేయఁగాఁ గడఁగుమనుచుఁ
 గోరుటొప్పున నీయట్టి ధీరమతులు.

మన- చ. పదుగురుమెచ్చునట్లు^०పరి
 పాలనఁ జేసి శత్రుంకబింబముక
 జడిమెడుమోముగల్గి నృప
 శేఖరవంశమునందుఁబుట్టి నె
 మదినలరించు యౌవనము
 మానుఁగఁగల్గిన మిమ్ముఁగూడి న
 ముదమునుజెందుకట మము
 తోంట్లకుఁ గొంతొక సౌఖ్యముండు నే.

కాళి- ఉ. ఓసి వెడంగ ! నీయెడ న
 యోచితవృత్తివరంబులిచ్చిన్
 వీనముగాని పెద్దయని
 పిన్నయటంచును నంచకుండఁ బే
 రాసవహించు నక్కగతి
 యైతివి నేనునుజేలనైతి య
 స్తాసురుమెచ్చి వాంఛితము
 లర్పణచేసిప యీశుక్తవడిగ.

మన-తే.గీ. చావువిషయంబువారిది సౌఖ్యవిషయ
 మిదియ దీనికదాని కదేదసామ్య
 మకట్ట చాలు మీబోటు లిట్లనుటతగునె
 తగవునేతురె ముక్తికాంతనువరింప.

కాళి-తే.గీ. ముక్తికిని వారికాంతల పొందునకును
 సామ్యముండునె వేదాంతసారమెల్లఁ

దెలిసినట్టులసెప్పెదు త్రిప్పకొనుచు
మానుమీటాటిమాటలు చానయికను.

మీన- తే. గీ. జన్మరాహిత్యమైనచో, దన్మయంబు
గతినిస్వర్గహర్ష్యంబుల రతులఁదేలఁ
దగిన సురవారకాంత భూతలమునందు
గలుగుకంటెనునాము కి కాంతయొండె

కాశి- మ. పరమాత్మగని చిక్కఁబట్టి హరసే
వార క్తికాలంబును
జరుపఁ దన్మయమానుగాని కమతు
చ్చంబై నవంచేంద్రియ
ధుంతఁ బాయఁగ న్నర్హభామినుల పాం
దుఁగాంచుమాత్రంబున
స్థిరస్థాఖ్యంబని యెంచనానొకొ సదా
జీవైశ్వమేలేనిచో.

మీన- ర. వేశ్యావిటులఁదైశ్వ్యము
వశ్యముగాఁ జేసికొనిన పట్లనన్న హా
వశ్యకతకలుగుగాకెటు
కాశ్యపికూటంబుగలుగు కాశిక చెప్తమా.

కాశి- తే. గీ. దేవవేశ్యపుగానమీ త్రిదివనందు

కామినీజనసాయత్య గరిమ గున్న
నుభయతోఁభ్రష్టఁడగుసున్ని యునిదసాన్ని.

మేన- మ' మునిలోకంబున మీవశిష్టఁడును నా
మున్నైనవారందఱు
వనితాపంగతిగల్గియుండరొకొ, య
వ్వారన్నబ్రాచీను లీ
వన నీనెక్కటివాడవౌను నిజమే
యామానులంబోలె నీ
వును శక్తుండవయేని జంకుకువె నే
బోదురా శ్రమింపంగదే.

కాశ్య-లే.గీ. నీ! వసిష్టఁడుమాత్రంబు దేవసముఁడె
నేను నతనికి నొచ్చుగా నింతినిన్ను
గలిసి నీకోర్కెదీర్చెద గనుము తపము
విఘ్న మొందిన మఱలఁ గావించుకొంత

మేన- డే. పాపము మీతపంబునకు
భంగమునేయగ నేల? మీకు నం
తాపమునొంద నేల? ఎను
దద్దయు పంతుముచేతఁగూడి మీ
కోపముతీరు వెన్క- చుటి
కొంత తపంబొనరింప నేల? నా
శాపరిపీడచే మరల
స్వాంతమామీపయు నుంత నేలనే.

కా-తే గీ. అతివ ! నీకు వద్యోగర్థముమరఁజేసు
 సఖిలసౌభాగ్యములుకూడ నావతిత్తు
 మదినివేఱొందు తలఁపు నేమరుముసుమ్ము
 రమ్మ సౌదామినీవల్లి రతులవెల్లి.

మేన- క. దేవా! నాపైనదయా
 భావమునుంజూపినన్ను బంపుమునాకై
 దేవవిభుం డటగనలం
 బోవునుయేమో భయంబు వొడముచునుండె

కొశి- చ. వెలది భయంబునొంకకు త్రి
 విష్ణవమంతయు నానవెట్టెదన్
 జలమున దేవనాథుడు వి
 శాంపతిమానిని నన్నుగూడు నిన్
 జలకనసేయఁగాఁగలఁడె
 నుండరి నీ కభయంబునిత్తు నెం
 దులకింక జాగుసేయఁ బరి
 లోపములోడఁ గవుంగలింపవే.

మేన- తే. గీ. జ్ఞానసంయుక్తులైనట్టి మానవులకు
 గర్హ్యమైనట్టి పశు సమాగమముబూని
 బట్టబయటను బలవ తపెట్టఁదగునె
 ఇంద్రియోన్మదమడఁచు మీకిద్దిఘనమె.

కౌశి. మ. జలజాతీ ! మధ్యనుండు త్వస్త్వదువచ
 స్సంబంధదోశ్యక్తిచే
 లలిసీచూపులనూపులక బరపి శీ
 లంబెల్ల సాంతంబుగా
 జలధిద్రోయ మునింగిరిక గుచగిరుల్
 సంధించిపైకెత్తి త్వ
 చ్చలదజ్జాతీ ముఖేనుయోజనముచే
 సాఖ్యాబ్ధిదేలింపవే.

మేన-తే.గీ. మీయనుజ్ఞకు వేటొందు సెప్పుగలనె
 యార్య ! నేగోనవుచు ప్రత్యక్షమగుచు
 నాచుకోర్కెలుదీర్చుగా మోదమంది
 వర మొనంగుము పొదిరింటిదరికిరచ్చు.

కౌశి. తే.గీ. అదియకాకున్న నాప్రాణమైనాత్మ
 సంశయించుగ నేలయో సకియవినుము
 సేద్యగానికి నాగంటిసిడముబట్ట
 బరువుతోచుచు రారమ్మ పడతిమిన్న.

మేన-తే.గీ. దేవ! యాపూవుటోరంబు దివ్యభవన
 మునకుపరిణోలు నునునవపూరిమగుట
 ఘనతరామోదమన భవత్కరయుగంబు
 పలుకుముగఁజేయు మీ కంతలమునకును.

కాశి.మ. వనితా! నాదుపురాకృతంబున, లన
 ద్వాక్కురితంబై, మనో
 జనితోత్సాహనివాసమై, మనసిక
 స్త్రుప్రాపకంబై, సుధా
 భనియై, యొప్పుత్వదోష్టపానమున సా
 ఖ్యంబందిక నిపునీ
 తనుజాతకగొని దేవలోకమున ని
 త్యశ్రేయముల్ గాంచుమీ.

మేన.మ. అనఘా ! మీకరుణాప్రభావ జనితం
 బై నట్టి యీకన్యక
 ఘనసమ్మోదముతోడ బెంచుకొను మా
 గణంబు విచారించుమో
 మునివంశంబుధిచంద్ర! స్వగళమునకు
 బోవంగనాలస్య ము
 య్యెనునాకాసతి నిమ్మపొయెదను దే
 వేంద్రాజ్ఞ గావింపగక.

కాశి.తే.గీ. అడవులంబడి యొంటినపొద్ది శమును
 దవమునల్పెడు నాబోటి తావసులకు
 విల్లలను బోషణమునేయి వీలువడునె
 నీవసాకుముశ్రమనేసి నినుపున్వల్ల.

మన-తే.గీ. ఎవరుపిలిచినన్మచ్చోటికేగుచుండు
 అంతురాద్రకు పిల్లలయంకి లెకేగి
 సాకుటన్ననునేరీతి సాధ్యమగును
 నీవసాకుము శ్రమచేసి నినువునెట్లు.

కాశి-ఉ. స్తవ్యమునేడదెత్తుబరి
 ధానములేగతి దెత్తునీపెనీ
 వన్యమృగాలి మధ్యమున
 బాలనమేగతి నేయనేతూ సా
 మాన్యమి పిల్లకాయలకు
 మజ్జవములే పచరించుటన్ననీ
 కన్యను నీవసాకవలె
 గాకెటునావశమాను గోమలీ.

మన-తే.గీ. పుట్టుపిల్లలనందఱి బోవఁగాంబు
 నేయుభారంబునామీదఁ జేర్చుకొన్న
 నిల్లుపట్టునె నేనేడయీదు లేడ
 యెందఱిటులనద్యోగర్థ మిచ్చువాడు.

కాశి-తే.గీ. పిల్లలనుబెంచు భారంబు తల్లులందు
 నుండవలసినదేకాని మొదలకట్టు
 సాధ్యమగునిట్టికార్యంబు జలజవదన
 నేనుబూసఁగఁజాలనే మేనియెన.

మేన- చ. పనివక్కింటి కార్యమున్లు,
 జైనిదుకోసమ మానిచంద్ర? జ
 వ్యూలను మోసగించితిరి
 ప్రప్రథమంబునఁ జెప్పకుండఁ బా
 పనుగొని పొమ్మటంచనుట
 పాడియె? యోబుషివర్య! నేనిదే
 చనియెదఁదీసికొమ్మిదిగా
 చయ్యనఁ జేతికి బాలికామణి.

కాశి- చ. పరములనిచ్చువేళ నిది
 వద్దనిచ్చెన్నక సంతపించి యి
 ర్తతనిటు లడ్డనిడ్డములఁ
 దద్దయుఁ జెప్పట నీకు జెల్లునే
 పెటవకు కన్యకామణినిఁ
 జెందినపుణ్యము నీకుదక్కు తె
 మ్మని మర నేయుకుండ విన
 యమ్ముగఁబొమ్మ రయమ్మునక జెలీ.

మేన- తేగీ. లకటనిష్ఠుర పెట్టెద వయ్యనమ్ముఁ
 గాలినంకిరియగు బాలికనుభరింప
 జాలకుమియింపు ముఖలంబు పంయమింద్ర
 యెఱిఁగియుండియు నిటు సెప్పనరసమగునె.

కాశి- క. ఏనేమి నేయువాడను
 చానా! యీచంటిలిడ్డ సాకుటయగునా

మానుల వర్తనమెఱుగవె
ఏనాడో కన్ను తెరతు కేనెటు పెంతుక.

మేన..చ. ఋషివయినీవు వేశ్యనయి
యేనునుగూడుటచేత సీగర్లి
విషమపరీక్ష వచ్చెవిధి
వెలగిలి కాకిటువంటి పుత్రికక
గృహియొనరింపలేని గుణ
హీనులకిచ్చున? కానిలెండికక
శపథిషలేల దీనిగొని
చూచిన వ్యర్థముఖంబులందెడిక.

కాశి-తేగీ. అన్న యోతటిమాట నీవంటివబల
చాలుశిశుహత్యయొనరించు జనులకెప్పుడు
ఘోరవరకంబుపాస్తించుఁ గొండొకప్పు
జేనిముక్తియే కలుగదుమానిజమ్మ.

మేన- మ నగకంబోత్రిదివంబా యెవ్వరెఱుఁగుక
న క్తంచ రాచారముక
గరిమారాధనసేసి ఏడుటయకా
కజకంబు లేకున్నని
ద్వారకుంబట్టని బిడ్డయేమగును నీ
పున్నేనునుంగూడ న
ద్వారమచేరము చేతిమీదుగ నెచా
పంబింతిగాఁ బండుటక.

కాశి-తే.గీ. కడుపునందుద్భవించిన కాచిలిసుతః
జంపగాఁజేతులెట్లాడు సారసాక్షి
యిట్టికృత్యంబు మనకేల పట్టవలసె
గామమననిందు చేత నే గహితంబు.

మేన-క. వెనుకయు ముందుఁ జూడక
చనుదెంచిని దానికిట్లు సంభవ మయ్యెన్
మనమునఁ జొరించినమా
త్రనఁదీరున నిశ్చయించు తానెన ముఖ్య.

కాశి-తే.గీ. సుదతియేమైననీవ పెంచుముకుమారిఁ
జంపుమనిసెప్పఁగా నోరుసాగకుండె
నేమనన్దల్లకనుగొందు నిసువునేమ
ముల్లుదయ నేసి నేయుమా యంబుజాక్షి.

మేన-తే.గీ. దీనిఁగొనిదేవపురమందుఁ దిరుగుటరయ
నీదుటంకునుజాటించు నెవమురాదె
ముందు వెన్కలఁజూడక మొదటఁజెప్పి
పిదపఁజొరికింపఫలమేమి మృదులభావ.

కాశి-చ. తనయనుజంపనామనము
తద్దయునొప్పుదుకాన నల్వరున్
జనుపథమంను వీడుదము
స్వామిదయామయుఁ జామ్రుఁగోచునీ

యనుగుఁగుఁహరి భూమిని జి
 రాయురుపేతముగాఁ జనించి వు
 ధినిగనుఁగఱ త్కైతికుల
 ధీరుఁడుపెండిలి యాడుఁగావుతఁ.

మేన- క. కడుపునఁ బుట్టినబిడ్డను
 విడనాడుకొని కష్టమందు విపిసాబులతోఁ
 బడ్డవైచుట రాక్షసకృతి
 చెడుదయ్యము బిడ్డకట్టి చేలానఁగూర్చె.

కొశి- తే.గీ. విధినిదూరఁగ నేల యీబిడ్డకట్టి
 లోపముండదు బ్రాహ్మణకాపసుండు
 ప్రేమఁజెంచెడుదరువారే సన్ని కార్య
 వైభవంబులఁదీర్చెడు వనితిపాము.

గద్య.

ఇతి శ్రీమద్రామాయసగ్ర తే కాశినాథునివశోద్భవ లింగ
 యారాధ్య కాంతమాంబికాతనూజ పీఠమల్లయారాధ్య
 మాచమాంబికాదత్తవృత్త బావయవ్యావహారిక
 నామధేయ పీఠమల్లయాభిధేయవిరచిత మే
 వకా కొశిక సంవాదంబున సర్వం
 బును సంపూర్ణము.

ప్రకటన.

ఆంధ్ర దేశీయ భాగవతము.

౧. పండిత దాసు శ్రీరామామాత్య విరచితము.
౨. మృదునుధురక్షేలింగ వ్రాయబడి ౧౨౦౦ పుటలును
౧౦,౦౦౦ పద్యములును గలిగి స్థిరములగు పాదములను
కాలికోబైందు చేసినది.

వెల ప్రతి ౧కీ రు 4-0-0 పోస్టుఖర్చులు కొనుటవా
భరించవలెను

 ఈ గ్రంథము బెడవాడ వా. ప్రెస్ లో వ్రాసినది.

10339

